

ОХОРОНА ТА ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

Досліджуються актуальні проблеми охорони та захисту законних прав людини та громадянина. Приділяється увагу аналізу таких понять, як охорона та захист. Запропоновано авторське визначення цих правових категорій. Зроблено спробу чіткого розмежування випадків застосування правових механізмів охорони та захисту прав людини. Автор, запропонував власний перелік пріоритетних напрямків державної політики врегулювання суспільних відносин даної сфери. Розкрита проблематика кожного з цих напрямків та запропоновані шляхи їх подолання.

Ключові слова: охорона, захист, права, законні інтереси, людина, громадянин, відповідальність.

Новицкий В. В. Охрана и защита прав человека в Украине

Исследуются актуальные проблемы охраны и защиты законных прав человека и гражданина. Уделяется внимание анализу таких понятий, как охрана и защита. Предложено авторское определение этих правовых категорий. Предпринята попытка четкого разграничения случаев применения механизмов охраны и защиты прав человека. Автор, предложил свой список приоритетных направлений государственной политики урегулирования общественных отношений в данной сфере. Раскрыта проблематика каждого из этих направлений и предложены пути их преодоления.

Ключевые слова: охрана, защита, права, законные интересы, человек, гражданин, ответственность.

Novitskyi Vladyslav. Security and protection of human rights in Ukraine

The article deals with topical issues of protection and legal rights of man and citizen. The author separately pays attention to the analysis of such concepts as security and defense. It was also asked to determine the author of these legal categories. It was made a delineation of cases of legal mechanisms for the protection and defense of human rights. The author proposed its own list of public policy prioritizing regulation of social relations in this sphere. This article uncovered problems of each of these areas and the ways to overcome them.

Key words: security, defense, law, legal interests, a person, citizen responsibility.

Для того, щоб забезпечити ефективність механізмів гарантування прав людини в Україні, потрібні дієві на практиці правові ін-

ституту їх охорони та захисту. Без цих юридичних категорій реалізація основоположного завдання держави по додержанню прав людини, громадянина буде простою декларацією. Правові засоби охорони та захисту, повинні стати надійними інструментами гарантування законних прав людини, громадянина в нашій державі. Продовжуючи думку, в даному контексті буде доцільно процитувати Н.М. Оніщенко : «Дія права в суспільстві – це, насамперед, встановлені та захищені групи прав і свобод людини. Дієвість права – це коефіцієнт, що свідчить про можливість держави та суспільства більшою або меншою мірою удосконалювати такі процеси»¹. На наше глибоке переконання, професійне використання таких інститутів, як охорона та захист, буде красномовним показником дієвості права.

Задля того, аби краще зрозуміти призначення згаданих вище правових інституцій, потрібно дослідити їх термінологічно-категоріальний апарат. З'ясування сутності цих дифініцій, допоможе нам вирішити питання в яких випадках застосовуються засоби охорони, а в яких засоби захисту прав людини. Проблема в тому, що в більшості юридичних енциклопедій², словниках³ окремо не приділяється увага таким визначенням, як «охорона прав людини» та «захист прав людини». Академічні тлумачні словники української мови тлумачать терміни «охорона» та «захист», як синоніми⁴. Цьому питанню приділяли увагу, як досвідчені правники, такі як: Н.М. Оніщенко⁵, С.С. Алексєєв⁶, М.І. Бару⁷, Я.М. Шевченко⁸, О.Л. Бигич⁹, А.П. Заєць¹⁰, О.А. Сокурєнко¹¹, так і молоді науковці: Р.О. Максимович¹², А.М. Кучук¹³.

На нашу думку, за умов відсутності комплексного тлумачення дефініції «охорона прав людини», її змістовне навантаження можна розкрити через споріднені поняття такі, як «охорона Конституції України». Такий шлях є виправданим зважаючи на те, що проблематику гарантування забезпечення прав людини, громадянина можна розглядати в руслі охорони і захисту Конституції України¹⁴. Таким чином, доречно буде звернути свою увагу на позицію А.П. Зайця : «охорона Конституції України – система конституційно-правових засобів і гарантій від можливих порушень або не правомірних змін Конституції України»¹⁵. Такий самий підхід потрібно застосувати досліджуючи термін «захист прав людини».

На думку М.В. Венецької, «захист цивільних прав – дії уповноваженої особи, а також діяльність юрисдикційних органів та осіб, які зобов'язані вжити заходів щодо поновлення порушеного, оспорюваного чи невизнаного права, а також охоронюваного законом інтересу»¹⁶.

Проаналізувавши наведені вище визначення, на нашу думку, цілком закономірно потрібно прийти до висновку, що охорона законних прав людини – це діяльність уповноважених представників влади і самої особи, яка передує процесу їх захисту. Правові норми законодавчих актів направлені на охорону прав людини повинні бути своєрідним запобіжником порушення цих прав. Таким нормам права відводиться роль «червоного сигналу світлофора» для проведення межі законності та не законності певних дій. Крім того, «охоронні» правові норми передбачають і закладають підстави для застосування «захисних» норм права. В свою чергу діяльність із захисту прав людини, не потрібно розглядати виключно в контексті відновлення вже порушеного, оспорюваного чи невизнаного права. Адже, наприклад, в момент нападу на людину або замаху на її життя, захист її прав, як самим потерпілим так і правоохоронцями, може проявлятися шляхом вчинення дій із відсічі такого протиправного посягання. В такому разі, діяльність із захисту прав потерпілого в процесі безпосереднього нападу, передує механізму застосування засобів відновлення порушеного, оспорюваного чи невизнаного права. Така думка ґрунтується на тому, що відновлення порушеного права, в основному – це дії після вчинення посягання (звернення із відповідною заявою до правоохоронних органів; притягнення обвинуваченого до кримінальної відповідальності і т. д.), а не в його безпосередній момент.

На підтвердження доцільності такого бачення до розуміння зазначених правових категорій, можна навести позицію О.А. Сокурєнко: «під охороною розуміються профілактичні заходи, що здійснюються державними органами і громадськими організаціями для попередження порушень прав громадян, а також усунення різних перешкод, які заважають реалізації цих прав. Під захистом розуміється примусовий (стосовно зобов'язаної особи) спосіб здійснення порушеного права з метою його поновлення. Охорона таким чином охоплює заходи, що застосовуються до порушника

прав і свобод, а захист – заходи, що застосовуються після правопорушення для поновлення порушеного права»¹⁷.

Продовжуючи думку, буде доцільно звернути увагу на питання суб'єктності здійснення правоохоронної та правозахисної діяльності. Справа в тому, що в більшості приведених на початку даного дослідження визначень «охорони», «захисту» прав людини, їх споріднених понять фігурує такий суб'єкт, як «уповноважена особа», «дії юрисдикційного органу». Основний недолік в тому, що не звертається увага на саму людину, як на носія своїх законних прав і можливість проведення нею діяльності із захисту таких прав. В даному випадку, мова йде про інструментарій самозахисту людиною своїх законних прав та інтересів. Такий процес має свої небезпеки, адже може призвести до перевищення меж необхідної оборони і в наслідок цього таку особу притягатимуть до кримінальної відповідальності за ст. 118, 124 Кримінального кодексу України¹⁸. Потрібно дослідити питання охорони та захисту прав людини в ракурсі самооборони від протиправного посягання. На нашу думку, охорона людиною своїх прав, проявляється в таких діях: отримання юридичної освіти; фізична підготовка; за необхідності наявність особистої охорони; придбання на законних підставах травматичної зброї. В свою чергу захист людиною своїх законних прав, буде проявлятися у професійному, не обхідному застосуванні засобів охорони прав, виключно в межах закону.

Потрібно окремо зупинитися на «нормативних» порушеннях, ущемленнях прав людини. Йдеться про порушення законних прав людини в процесі прийняття найвищим законодавчим органом нашої держави нормативно-правових актів, та порушення які містяться в приписах цих актів. У випадку, коли має місце прийняття, набрання законної сили нормативно-правовим актом, який порушує права людини то в такому разі, буде надзвичайно складно особі відносно якої стосуються такі порушення, захистити свої права. На нашу думку, порушення прав людини такого роду є найбільш складними, адже враховуючи різноманітні корупційні процеси та ризики політичної доцільності, людина обмежена у засобах охорони, захисту.

Виходячи із всього вище сказаного, на наше глибоке переконання під охороною прав людини потрібно розуміти, сукупність правових норм та законних дій, як представників органів влади так

і самої людини направлені на запобігання та попередження можливих протиправних посягань на її права. Захист прав людини – це діяльність представників органів влади, самої людини, яка спрямована на її захист під час безпосереднього протиправного посягання та відновлення порушеного, оспорюваного чи невизнаного права.

Для того, щоб не зупинятися лише на теоретичних проблемах термінологічно-категоріального апарату піднятого питання, потрібно звернути увагу на його практичні аспекти. Досліджувану тематику, можна розглядати під різним кутом зору, адже вона охоплює великий спектр актуальних для сьогодення питань. Так, нещодавно, а саме 04.07.2016 року А.Б. Стичинська захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук на тему: «Інституційне забезпечення політики України у сфері захисту прав і свобод людини і громадянина»¹⁹. Анна Броніславівна, на основі аналізу міжнародного досвіду захисту прав людини, запропонувала такі напрями здійснення політики в цьому питанні: «взаємодії політики і права у сфері захисту прав і свобод людини і громадянина; запровадження в українському суспільстві європейських демократичних принципів і стандартів; демократизація діяльності державних інститутів та персональна відповідальність суб'єктів політики перед людиною і громадянином».²⁰

На нашу думку, таке важливе питання, як захист прав людини насамперед потребує виокремлення ключових проблемних питань враховуючи реалії України і які повинні бути покладені в основу державної політики України. Без сумніву, аспекти на які звернула увагу А.Б. Стичинська є надзвичайно важливі, як для захисту та охорони прав людини, громадянина так і для розбудови правової держави. Однак перед тим, як аналізувати міжнародний досвід, потрібно розібратися в тому, які проблеми має Україна в досліджуваній сфері. Ми переконані в тому, що в основу державної політики захисту та охорони прав людини, громадянина має бути покладено вирішення таких проблемних питань: 1) підвищення якості нормативно-правових актів; 2) проведення політики захисту прав людини, громадянина в умовах підвищеної терористичної загрози та дій дестабілізуючого впливу; 3) захист законних прав громадян України, які перебувають за її межами; 4) насильство в сім'ї в будь-якій його формі; 5) захист прав дітей та жінок; 6) захист прав окремих груп

осіб (людей з відхиленнями психіки, осіб хворих на наркотичну залежність, людей з обмеженими можливостями і т.д.); 7) посилення юридичної відповідальності уповноважених представників влади за бездіяльність.

Кожен з цих напрямків захисту та гарантування прав людини, громадянина в Україні, без сумніву потребує окремого дослідження. Ми вважаємо, що реалізація державної політики в цій сфері, має впроваджуватись з урахуванням вище викладеної пріоритетності проблемних питань. Адже, не потребує доведення позиція, відносно важливості професійної підготовки нормативно-правових актів. Всі суспільні відносини, регулюються через правові механізми, закладені в Законах України і саме їх якість безпосередньо впливає на рівень вирішення проблемних питань в нашій державі. Наявність колізій, оціночних формулювань та понять в тексті законодавчих актів, призводить до проблем при їх застосуванні на практиці.

На наше глибоке переконання, одним із шляхів підвищення фахового рівня законотворчої діяльності, є запровадження додаткової вимоги до персонального складу об'єднань громадян, які бажають зареєструватись, як політична партія. Пропозиція полягає в тому, щоб запропонувати таку додаткову умову реєстрації політичної партії, як наявність в її складі регламентованого відсотка осіб з вищою юридичною освітою. Цей відсоток є предметом для подальшої дискусії, і повинен залежати від чисельності та рівня (всеукраїнський, місцевий) майбутньої політичної партії. З урахуванням цих критеріїв, на нашу думку, відсоток юристів в політичних партіях повинен становити від 20 до 30 відсотків. Крім того, такі правники повинні бути практикуючими фахівцями, а не лише особами з юридичною освітою. Звісно, така пропозиція, може викликати заперечення, в контексті обмеження права громадян України, які не мають юридичної освіти, бути обраними та приймати участь в політичному житті країни. Однак, враховуючи весь спектр складових, наявність яких є необхідним, щоб займатися політикою, це право для пересічного громадянина і так є складно-реалізованим. Зокрема, питання постає у фінансовому аспекті, адже, політична діяльність потребує значних матеріальних витрат. Враховуючи цей бік питання, фактично також можна сказати, що право бути обраним є обмежене. В першу чергу, питання не в тому, що наша держава має вкрай негативні показники

якості правових актів, а в необхідності проведення фахової роботи над покращенням законотворчої діяльності. Без сумніву, не лише юрист взмозі внести на розгляд Верховної Ради України прогресивний законопроект, однак все ж таки, запропонована пропозиція повинна підвищити професійний рівень правничої роботи над нормативно-правовими актами.

Зважаючи на небезпечні суспільно-політичні виклики, які стоять перед нашою державою, проведення політики захисту прав людини, громадянина в умовах підвищеної терористичної загрози та дій дестабілізуючого впливу є вкрай актуальним. В цьому контексті, проблема полягає в необхідності збалансованого підходу до, з одного боку, захисту конституційного устрою держави, а з іншого, захисту законних прав людини. Складність в тому, щоб дії по запобіганню терористичній загрозі, не призводили до не співрозмірного ущемлення чи порушення прав людини та громадянина. На нашу думку, необхідність такого збалансованого підходу, це надзвичайно тонка лінія розмежування, яка потребує професіоналізму з боку збройних сил України та правоохоронних органів.

Не залежно від того, де перебуває громадянин України, він повинен бути захищеним власною державою. Захист законних прав громадян України, які перебувають за її межами, це ще один із пріоритетних напрямків державної політики у сфері захисту та охорони прав людини, громадянина. Нажаль, не поодинокими є випадки, коли громадяни нашої держави стають жертвами різного виду експлуатаційної діяльності та інших злочинів. Держава, з метою захисту своїх громадян, повинна забезпечити дієві механізми їх захисту через Міністерство Закордонних Справ України, дипломатичні та консульські установи України за кордоном. В даному випадку, з метою надання допомоги громадянам України, які стали жертвою злочинів за кордоном, маємо на увазі необхідність у проведенні таких заходів: 1) уповноважені працівники дипломатичних та консульських установ України за кордоном, у випадку наявності інформації про те, що громадянин України став жертвою злочину, повинні в найкоротший термін (але не більше чим за одну добу після вчинення протиправних дій) встановити з ним зв'язок; 2) Громадянину України повинен бути наданий зв'язок з рідними та близькими йому людьми; 3) Громадянину України, безкоштовно повинна бути надана

професійна юридична допомога в будь-яких установах країни перебування; 4) За необхідності, громадянину України відразу після скоєння відносно його злочину, безкоштовно повинна бути надана медична та психологічна допомога; 5) МЗС України, дипломатичні та консульські установи України за кордоном, повинні максимально сприяти у оформленні документів, родичам громадянина України, який за кордоном став жертвою злочину для того, аби відвідати його в країні перебування; 6) МЗС України, дипломатичні та консульські установи України за кордоном, повинні максимально сприяти, за бажанням громадянина України повернутися на Батьківщину. Цьому питанню повинна бути приділена достатня увага, адже воно безпосередньо стосується авторитету України в світі по захисту своїх громадян.

Первинне формування особистості проходить в її сім'ї. Рівень агресії в суспільстві, який призводить до порушення прав людини, громадянина залежить в тому числі від дій кожного суб'єкта. Відповідно такі дії, як насильство в сім'ї, в будь-якій його формі, формує у дитини, певну, небезпечну норму поведінки. Тому, дана проблема є не лише сферою сімейних взаємовідносин, вона потребує необхідної реакції уповноважених представників влади. Держава, повинна створити по всій країні мережу центрів захисту осіб, які зазнали сімейного насильства. В цих центрах за рахунок держави, має надаватися така допомога: 1) Громадяни України, повинні мати можливість безкоштовного проживання в них, на протязі необхідного їм часу; 2) Громадянам України, повинна бути надана юридична, медична та психологічна допомога. Проблема сімейного насильства стосується також питання відповідальності, як винних в таких діях, так і уповноважених представників влади, які за різних обставин не звертають уваги на такі сім'ї.

Всі ці проблеми є надзвичайно актуальні для України і дієві кроки по їх вирішенню будуть давати громадянам нашої країни впевненість в тому, що вони є захищеними власною державою. Свого часу, Ю.С. Шемшученко, висловив таку позицію : «проголошення прав та свобод є важливою, але не єдиною ознакою правопорядку»²¹. Дійсно, можна прийняти найкращий закон, який відповідатиме найдемократичнішим стандартам, але він в першу чергу повинен бути дієвим на практиці і містити чіткі, суворі пра-

вові норми відповідальності за порушення прав людини, громадянина. Відповідальність – це ключовий показник правопорядку в державі. Адже, лише дотримання таких безпечальційних юридичних істин, як невідворотність покарання, спроможне захистити людину, громадянина від протиправного на неї посягання.

1. Оніщенко Н.М. Права людини в контексті забезпечення регулювання адміністративних правовідносин // Захист прав людини в адміністративному судочинстві: сучасний стан і перспективи розвитку в Україні: міжнар. наук.-практ. конф.: до 10-ї річниці процесуал. діяльності адмін. судів України : зб. матеріалів конф. : м. Київ, 1–2 жовт. 2015 р. / Вищ. адмін. суд України ; за заг. ред. О. М. Нечитайла. Київ: ВАПТЕ, 2015. С.82. **2. Шемшученко Ю.С.** Юридична енциклопедія / за ред. акад. НАН України Ю.С. Шемшученко. Т. 2. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» імені М.П. Бажана, 1999. С. 540; Шемшученко Ю.С. Юридична енциклопедія / за ред. акад. НАН України Ю.С. Шемшученко. Т. 4. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» імені М.П. Бажана, 2002. С. 396. **3. Шемшученко Ю.С.** Юридичний словник-довідник / за ред. акад. НАН України Ю.С. Шемшученко. Київ: 1996. С. 230; Шемшученко Ю.С. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. акад. НАН України Ю.С. Шемшученко. Київ: Вид-во «Юридична думка» 2007. С. 290-291. **4. Словник української мови** // Академічний тлумачний словник. URL: <http://sum.in.ua/s/tlumachnyj> **5. Оніщенко Н.М.** Цит. праця. С. 82. **6. Алексєєв С.С.** Общая теория права. Т.2. Москва, 1981. С. 154; Сокурєнко О.А. Адміністративно-правові способи захисту прав та свобод людини і громадянина як основна функція правової держави // Науковий вісник Академії муніципального управління: Серія «Право». 2014. Вип. 1. С. 84. **7. Бару М.И.** Личность в социалистическом правовом государстве // Сов. государство и право. 1989. №10. С. 25; Сокурєнко О.А. Цит. праця. С. 84. **8. Шемшученко Ю.С.** Юридична енциклопедія / за ред. акад. НАН України Ю.С. Шемшученко. Т. 2. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» імені М.П. Бажана, 1999. С. 541. **9. Шемшученко Ю.С.** Юридична енциклопедія / за ред. акад. НАН України Ю.С. Шемшученко. Т. 4. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» імені М.П. Бажана, 2002. С. 396. **10. Шемшученко Ю.С.** Юридична енциклопедія / за ред. акад. НАН України Ю.С. Шемшученко. Т. 4. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» імені М.П. Бажана, 2002. С. 384-385. **11. Сокурєнко О.А.** Цит. праця. С. 82-85. **12. Максимович Р.О.** Співвідношення понять «охорона» та «захист» соціальних і економічних прав і свобод людини: теоретико-правові засади // Науковий вісник Херсонського державного університету. 2014. Вип. 5. Т. 1. С. 101- 106. **13. Кучук А.М.** Охорона та захист прав і свобод людини в контексті правоохорони // Науковий вісник Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ. 2004. № 4 (18) С. 154-161. **14. Таран Д.П.** Охорона і захист Конституції як гарантія забезпечення прав і свобод людини і громадянина // Правові засади гарантування та захисту прав і свобод людини

і громадянина: зб. тез наук. доп. і повідомл. III Міжнар. наук.-практ. конф.: (22 трав. 2015 р., м. Полтава) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого [та ін.; редкол.: А. П. Гетьман та ін.]. Харків: Права людини, 2015. С.48-49. **15.** Шемшученко Ю.С. Юридична енциклопедія / За ред. акад. НАН України Ю.С. Шемшученко. Т. 4. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» імені М.П. Бажана, 2002. С. 384-385. **16.** Шемшученко Ю.С. Великий енциклопедичний юридичний словник // за ред. Ю.С. Шемшученко. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2012. С. 306. **17.** Сокурєнко О.А. Цит. праця. С. 82-87. **18.** Кримінальний кодекс України від 05.04.2001р. № 2341-III.: офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> **19.** Стичинська А.Б. Інституційне забезпечення політики України у сфері захисту прав і свобод людини і громадянина: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук: 23.00.02. Київ, 2016. – 20 с. **20.** Там само. С. 3. **21.** Шемшученко Ю.С. Напрямки реформування адміністративного права України // Право України. 1998. № 8. С. 23; Сокурєнко О.А. Цит. праця. С. 83.

Novitskyi Vladyslav. Security and protection of human rights in Ukraine

The article investigates the problem for the present issues, security and human rights of citizen in Ukraine. The author reveals the relevance of the topic, because of the importance of the task to implement by the state for protection of legal rights of humans and citizen in Ukraine. Among scientists, outlined in the article, the issues studied such lawyers as: N. M. Onishchenko, Y. S. Shemshuchenko, S. S. Alekseev, M. I. Baru, J. M. Shevchenko, O. L. Byhych, A. P. Zaits, O. A. Sokurenko, A. B. Stychinsky. The author separately analyzes the theoretical and practical problems of the investigation.

First of all, theoretical issues include, absence in legal dictionaries of interpretation of concepts such as "protection of human rights" and "defense of human rights". It is necessary to find out the meaning of these terms in order to understand their nature and purpose in the law. After analyzing a number of legal dictionaries, author, solves this problem through the interpretation of related concepts such as "protection of the Constitution of Ukraine" and "protection of civil rights". The lack of a clear definition of a concept, except theoretical also has practical value. Issues of this nature, lead to ambiguous understanding of the practice of law. Another problem is the difficulty of choosing the circumstances in which you should apply the mechanisms of protection or the mechanisms to protect human rights and citizen.

Solving the outlined theoretical problems, the author offers his own definition of the terms "protection of human rights" and "defense of human rights". Under the protection of human rights should be understood a set of legal norms and legal acts, as government representatives and the person focused on preventing possible illegal encroachments on its rights. Protection of human rights - activities of the authorities, the person who seeks to protect it during direct unlawful assault and restoration of violated, unrecognized or disputed rights. Thus, the author concludes that the legal protection of human rights - is the activity of authorized by the authorities representatives and of the person, which precedes the process of their protection.

However, in addition to theoretical problems in this regard are still problems of practical importance. State policy of protection and defense of human rights of the citizen needs to solve such fundamental issues: 1) improve the quality of legislation; 2) the policy of protection of human and citizen rights in terms of increased terrorist threats and actions of influence of destabilizing; 3) protect the legal rights of citizens of Ukraine who are abroad; 4) domestic violence in any of its forms; 5) protection of children and women; 6) Protect the rights of certain groups of people (people with disabilities, drug addicts, etc.); 7) strengthening of legal liability of authorized representatives of the government for non acting.

Each of these practical problems is a separate topic for in-depth study. In the article, the author explains the relevance of these questions and provides options for solving them. In terms of the present, special attention needs to issues protection of citizen and human rights in terms of increased terrorist threats. Separately, it must be said the complexity of protecting persons who are victims of marital violence. This opinion is based on the fact of hidden crimes (latent crime) and therefore the guilty of committing crime are not punished.

In addition, attention is paid to increasing the responsibility of those responsible in illegal actions of infringement on human rights and citizen in Ukraine. In this study, the aim of the author was, firstly to explain the importance of this topic for further professional study; secondly, it was necessary to show the main problems in this area and to propose solutions. Protecting the legal rights of humans and citizen, without solving these problems will be declarative.

Key words: security, defense, law, legal interests, a person, citizen responsibility.

УДК 342.924

В. В. ЖИДЕЦЬКА

СТАДІЇ НОРМОТВОРЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ МІНІСТЕРСТВ В УКРАЇНІ

Аналізуються підходи до розуміння складових нормотворчого провадження. Досліджується циклічність підзаконної нормотворчої діяльності міністерств. Визначається особливість стадії нормопроєктування. Окреслюється необхідність прийняття концепції підготовки нормативно-правового акта та самого проекту акта. Йдеться про потребу наукових розвідок у вивченні процедур нормотворчої діяльності.

Ключові слова: нормотворчість, нормативно-правовий акт, нормотворче провадження, міністерство, стадії, циклічність.